
ПИСМО УРЕДНИШТВУ „ИСТОРИЈСКИХ ЗАПИСА“

Друже уреднице,

У вашем часопису (свеска 2. за 1981, штампана средином 1983), у члану Воја Рајчевића и Душана Чалића „Црногорска револуционарна интелектуална омладина на Загребачком свеучилишту између два рата“ објављено је једно писмо које треба да смо потписали: ондашњи београдски студент Нико Вучковић, Милован Билас и ја. То писмо је за мене ствар проблематична, и ја бих хтио да, у интересу историјске истине, о њему кажем неколико реченица. Молим Вас, дакле, за мало простора у наредној свесци Вашег часописа.

Ја се, обично, добро сјећам свих иоле важнијих догађаја из свога живота, поготову оних из тридесетих година. Али поменутог писма, потписивања тога писма и свега онога о чему се у њему говори апсолутно се не сјећам.

Према Рајчевићеву и Чалићеву тексту писмо је, из Београда у Загреб, „упућено 23. јануара 1936.“ године. Међутим, други наводни његов потписник (М. Билас) налазио се тада на робији у сремско-митровачкој казниони — из ње је изашао 23. априла 1936, а у Београд, пошто је из казнионице био спроведен у црногорско село гдје су му родитељи живјели, дошао је тек у септембру.

Као што је читаоцима Вашег часописа познато, у писму које треба да смо писали или бар потписали Вучковић, Билас и ја, говори се о покушају загребачке групе лијевих црногорских студената да покрену часопис посвећен црногорским проблемима — писмо треба да буде одговор на допис В. Биљановића „београдским студентима Црногорцима, којим их је позвао на сарадњу и претплату“ У одговору се, последице изражавања сагласности с покретањем часописима и одређивања његова правца, „дежурним“ ријечима као за данас нарученим, каже и ово: „У

Загребу би била формална редакција, у Београду права... Ручкописи би се слали овамо и овдје би часопис био редигован... Овдашњи редакциони одбор сачињавали би: Милован Билас, Мирко Кујачић и Радован Зоговић“ Али М. Билас, као робијаш у С. Митровици, нити је могао присуствовати наводном београдском састанку с кога се овај „одговор“ пише, нити је, преко затворске цензуре, могао примати оваква „именовања“, одашиљати овакве „директиве“, евентуално добијати оваква писма на потпис, итд.

И још нешто, као узгредна напомена. Ја сам у оно вријеме сарађивао у свим загребачким лијевим часописима и листовима; познавао сам људе који су их уређивали и цијенио сам их као уреднике. Могао бих, дакле, младе Црногорце који се спремају да издају лијеви часопис посавјетовати да се обрате за поуку и практичну помоћ коме од тих уредника. То бих могао, а у оно што нам се приписује — нијесам увјерен.

Све у свему, ја поменуто писмо, ако оно доиста постоји, не могу држати за друго него за мистификацију. Могућно је да је и М. Биласа и мене на ово писмо, с добрим намјерама свакако, потписао Нико Вучковић, с којим се Биљановић, у вези с пројектованим часописом, и дописује.

Хвала Вам, друже уреднице, на гостопримству.

Радован Зоговић

Београд, 10 IX 1983.